

Pension och skatt 2023

Skatteavdrag för pension och lön vid olika åldrar

PENSIONS
MYNDIGHETEN

Innehåll

Sammanfattning	i
Typexempel 1: Ta ut pension och samtidigt sluta arbeta	ii
Typexempel 2: Fortsätta arbeta istället för att ta ut pension	ii
Typexempel 3 och 4: Fortsätta arbeta till viss del och samtidigt ta ut pension.....	ii
1. Inledning	1
2. Historik	1
3. Faktorer som påverkar pensionsuttaget	4
3.1. Senare uttag ger högre allmän pension	4
3.2. Lägre skatt vid fortsatt arbete och vid ett senare pensionsuttag för personer bosatta i Sverige	5
3.3. Väsentliga skattebegrepp	7
3.4. Skatt för personer bosatta utanför Sverige	8
3.5. Socialavgifter per anställd för företag	9
3.6. Egenföretagares personliga socialavgifter	9
4. Skatt före och efter det år personen fyller 67 år	11
5. Tjänstepensionens påverkan på skatten	17
Bilaga 1: Vanliga frågor	18
Bilaga 2: Skatteskillnader vid pension.....	20
Bilaga 3: Socialavgifternas skatteinnehåll.....	22

Sammanfattning

Inkomstskatten på lön vid given ålder är lägre än den är för pension. Det beror på det jobbskatteavdrag som införts. Det är därför ekonomiskt fördelaktigt att arbeta och ha lön jämfört med att sluta arbeta och ha pension. Från det år personen fyller 67 år är inkomstskatten dessutom lägre, både på lön och pension, beroende på det förhöjda grundavdraget. År 2023 höjs åldern från 66 till 67 år gällande förhöjt grundavdrag.

Att vänta med att ta ut sin pension är ekonomiskt fördelaktigt ur flera aspekter. Dels ökar den inkomstgrundade pensionen av fortsatt arbete genom att ytterligare pensionsrätter tjänas in och dels får den enskilde ett fördelaktigare skatteavdrag på pensionen vid ett uttag från och med januari det år personen fyller 67 år jämfört med om pensionen tas ut tidigare. Pensionen kommer dessutom att fördelas på färre månader eller år vilket gör att månadsbeloppet blir högre livet ut. Dessutom innebär tid med lön oftast en tid med högre inkomst jämfört med samma tid som pensionär.

Detta kan belysas med några typexempel:

Tabell 1: Typfall¹

Typfall	Ålder	Inkomsttyp	Inkomst brutto/år	Inkomst brutto/månad	Skatteavdrag/månad (avrundat)	Skatt i %
1. Ta ut pension och sluta arbeta	63 år	Pension	216 000	18 000	4 900	27%
	67 år	Pension	216 000	18 000	3 100	17%
2. Fortsätta arbeta och inte ta ut pension	63 år	Lön	216 000	18 000	3 100	17%
	67 år	Lön	216 000	18 000	1 400	8%
3. Fortsätta arbeta och ta ut pension	63 år	Lön och pension	432 000*	36 000	8 900	25%
	67 år	Lön och pension	432 000*	36 000	6 000	17%
4. Fortsätta arbeta och ta ut pension	63 år	Lön och pension	540 000**	45 000	11 400	25%
	67 år	Lön och pension	540 000**	45 000	8 600	19%

* 432 000 = 216 000 lön och 216 000 pension, arbetar ca 50 procent.

** 540 000 = 324 000 lön och 216 000 pension, arbetar ca 75 procent.

¹ Observera att siffrorna i tabellen är avrundade och inte exakta värden. Beräkningen utgår från en genomsnittlig skatt på 32,27 och utan kyrkoskatt.

Typexempel 1: Ta ut pension och samtidigt sluta arbeta

Skillnad i nettopension mellan den yngre och den äldre pensionären vid en bruttoinkomst (pension) på 216 000 kronor är cirka 21 500 kronor per år eller cirka 1 790 kronor per månad. Det beror på att den äldre pensionären, som har fyllt 67 år, har ett förhöjt grundavdrag som inte den yngre pensionären har.

Typexempel 2: Fortsätta arbeta istället för att ta ut pension

Skillnad i nettoinkomst mellan den yngre och den äldre inkomstagaren vid samma bruttoinkomst (lön) på 216 000 kronor är cirka 21 200 kronor per år eller cirka 1 770 kronor per månad. Skillnaden beror på att den äldre inkomstagaren, som har fyllt 67 år, har både ett förhöjt grundavdrag och ett förstärkt jobbskatteavdrag vilket den yngre inkomstagaren inte har.

Inkomstskatten är 8 procent upp till 305 000 kronor, som gäller från och med det kalenderår inkomstagaren fyller 67 år. Samtidigt fortsätter inkomstagaren tjäna in nya pensionsrätter till det allmänna pensionssystemet oberoende av ålder. Den sammanlagda pensionsrätten är 18,5 procent av den pensionsgrundande inkomsten. Man kan här tala om att skatten faktiskt är negativ – inkomstagaren får betalt inte bara av arbetsgivaren utan även av staten för att arbeta eftersom inkomsten ligger till grund för pensionsrätt. Först vid en inkomst om 514 000 kronor betalas skatt som överstiger pensionsrättens värde.² Observera att detta gäller om inkomstagaren endast har arbetsinkomster och inte tar ut pension.

Den som fyller 66 år har förstärkt jobbskatteavdrag men inget förhöjt grundavdrag. Den inkomstagaren har en lägre inkomstskatt än dem under 66 år men högre än dem över 66 år.

Typexempel 3 och 4: Fortsätta arbeta till viss del och samtidigt ta ut pension

Skatteavdraget för de här personerna grundas både på förvärvsinkomst och på pension. Jobbskatteavdraget baseras på förvärvsinkomsten medan grundavdraget baseras på hela inkomsten. Ju större andel av den totala inkomsten som kan hänföras till arbete desto större blir också skillnaden i nettoinkomst mellan förvärvsarbete och pension. Liksom i de båda förgående typexemplen är skatteavdraget även här högre för en 63-åring än för en 67-åring och nettoinkomsten skiljer sig därmed mellan pensionärerna.

² Resonemanget om negativ skatt bortser från att arbetsgivaren betalar en arbetsgivaravgift på 10,21 procent av lönen.

Skillnad i nettoinkomst mellan den yngre och den äldre inkomstagaren vid samma bruttoinkomst (lön och pension) på 432 000 kronor är cirka 34 400 kronor per år eller cirka 2 870 kronor per månad. Det beror på att den äldre inkomstagaren har både ett förhöjt grundavdrag och ett förstärkt jobbskatteavdrag vilket den yngre inkomstagaren inte har.

Skillnad i nettoinkomst mellan en yngre och en äldre höginkomsttagare, vid en bruttoinkomst (lön och pension) om 540 000 kronor, har samma orsaker som för de inkomstagarna med lägre inkomst. Dock är det procentuella skatteavdraget högre i och med den högre inkomsten. Skillnaden är cirka 34 200 kronor per år eller cirka 2 850 kronor per månad för höginkomsttagaren mellan 63 år och 67 år.

1. Inledning

Det är bra att ha kunskap om de ekonomiska konsekvenserna när man väljer tidpunkt för sitt uttag av pension och när man väljer att sluta sitt lönearbete.

Syftet med detta dokument är att med tyngdpunkt på skatteeffekterna reda ut de begrepp och de frågor som kan komma från personer som står inför valet mellan arbete och pension.

Dokumentet är inte avsett att ge svar på frågor om en enskild persons exakta skatteavdrag i olika situationer. På Skatteverkets webbplats under *Räkna ut din skatt* kan den enskilde själv göra en preliminär beräkning av storleken på sitt skatteavdrag vid olika fördelning mellan förvärvsarbete och pension³.

2. Historik

Före 2003 hade en pensionär bosatt i Sverige med en pension bestående av folkpension, pensionstillskott och allmän tilläggspension på minst 6 000 kronor per månad, rätt till ett särskilt grundavdrag. Detta avdrag innebar ett högre grundavdrag och därmed en lägre skatt än den skatt en förvärvsaktiv med motsvarande inkomst hade.

I samband med att det nya pensionssystemet infördes var utgångspunkten att pensionärer skulle betala samma inkomstskatt som förvärvsaktiva.

År 2007 infördes en skattereduktion för förvärvsarbete (jobbskatteavdrag). Under de följande åren och fram till idag har skattereduktionen utökats. Syftet med införandet var att det skulle bli mer lönsamt att arbeta. För att fler äldre skulle stanna kvar i arbetslivet infördes dessutom ett högre jobbskatteavdrag för personer som är 66 år och äldre. Skattereduktionen var utformad så att de största procentuella skattelättnaderna gick till låg- och medelinkomsttagare.

För att förbättra de ekonomiska villkoren för äldre infördes år 2009 en skattelättnad i form av ett förhöjt grundavdrag för personer som under inkomståret fyller 66 år eller är äldre. Även här har det under de följande åren införts ytterligare höjningar av det förhöjda grundavdraget.

År 2016 sänktes skatten ytterligare för de äldre. Skattereduktionerna över åren har varit utformade så att de största procentuella skattelättnaderna har gått till personer med låg pension. Grundskyddet inom pensionssystemet har därigenom höjts i termer av vad som utbetalas efter skatteavdrag.

³ Under januari 2023 finns endast beräkning avseende inkomståret 2022 på Skatteverkets webbplats. En beräkning avseende inkomståret 2023 kommer sannolikt, som föregående år, finnas på plats i februari/mars 2023.

Även år 2018 sänktes skatten för pensionärer. Denna gång var skattesänkningen framförallt riktad till de med medelhög pension. Även personer som hade sjuk- eller aktivitetsersättning fick en skattesänkning.

År 2019 sänktes skatten ytterligare för personer 66 år eller äldre. Alla som betalade skatt fick skattesänkning men pensionärer med medelhög och hög pension fick större sänkningar av skatten. Även de som arbetade och var 66 år eller äldre fick skattesänkning. Sänkningen berodde på att det förhöjda grundavdraget höjdes för pensionärer som under året fyller 66 år. Under 2019 infördes en public service-avgift för samtliga inkomstagare på maximalt cirka 1 400 kronor per år. Den ersatte den tidigare TV-avgiften som var ställd till respektive hushåll.

År 2020 sänktes skatten på nytt för pensionärer. De som hade hög pension fick en sänkning av skatten. Även de som arbetade och var 66 år eller äldre fick en skattesänkning. Sänkningen berodde på att det förhöjda grundavdraget höjdes för de som under året fyller 66 år. Den så kallade värnskatten togs också bort 2020, som är en statlig inkomstskatt för de med hög förvärvsinkomst.

År 2021 sänktes skatten ytterligare för pensionärer. Sänkningen innebär att de som har hög pension fått en sänkning av skatten. Även de som lönearbetar och är 66 år eller äldre har fått en skattesänkning. Sänkningen beror på att det förhöjda grundavdraget höjdes för de som under året fyller 66 år. En skattereduktion för förvärvsinkomster infördes 2021. Det innebär att de med lön och socialförsäkringar⁴, inklusive pension, har fått en skattereduktion. Skattereduktionen är lägre för låga inkomster och trappas upp med högre inkomster tills den maximala nivån om 1 500 kronor är nådd.

År 2022 utökas jobbskatteavdraget för yngre. Även grundavdraget för de 66 år och äldre höjs. I och med en lagändring så sänks maximal public service-avgift år 2022 med 158 kronor per år. Skattereduktionen för sjuk- och aktivitetsersättning utökas relativt mycket 2022. Syftet är att utjämna skatteskillnaden mot lön för de under 66 år.

År 2023 utökas jobbskatteavdraget för äldre. Åldersgränsen för förhöjt grundavdrag höjs från 66 till 67 år⁵ avseende det år individen fyller år. Det innebär en skattehöjning för 66-åringar. Bakgrunden till förändringen är förslaget⁶ till höjningen av den ålder när man tidigast kan få garantipension, inkomstpensionstillägg och bostadstillägg från 65 till 66 år 2023. Åldern för jobbskatteavdrag höjs dock inte, vilket medför att 66-åringar som lönearbetar får en annan inkomstskatt jämfört med övriga. De som är födda 1957 som har gått i pension får inte skattesänkning vid 66 år 2023 som tidigare årskullar har fått trots att de födda 1957 inte har fått en höjd pensionsålder. De födda 1957 som lönearbetar under 2023 får också betala

⁴ T.ex. sjukpenning, föräldrapenning eller a-kassa.

⁵ Ds S2021/02250 Konsekvenser av justerade åldersgränser i pensionssystemet och i andra trygghetssystem.

⁶ Prop. 2018/19:133 En riktålder för höjda pensioner och följsamhet till ett längre liv.

samma höga sociala avgifter och egenavgifter som tidigare år trots att eventuell sjukpenning och sjukersättning upphör under 2022 när de fyller 65 år. Skälen till åldersgränserna är att socialavgifter och egenavgifter bara ska tas ut på inkomster som grundar rätt till socialförsäkringsförmåner. Denna koppling bryts därmed för denna årskull. En konsekvens av riksdagsbeslut och de regler som beskrivs i promemorian *Vissa ändrade åldersgränser i skatte- och socialavgiftssystemet Fi2020/05036*. Även till exempel årskullen född 1959 påverkas 2026 när åldersgränserna höjs från 67 till 68 år.

Tabell 2. Ålder för grundskydd inom pensionssystemet och förhöjt grundavdrag⁷

Årskull	Ålder för när grundskydd inom pensionssystemet inträder	Förhöjt grundavdrag från ålder, som beskrivs i promemorian Fi2020/05036 och som har beslutats
1956	65	66
1957	65	67
1958	66	67
1959	66	68
1960	67	68

I propositionen *Justerade åldersgränser i pensionssystemet och i kringliggande system Prop. 2021/22:181* anges att inkomstskatten ökar år 2023 med 2,7 miljarder kronor till följd av åldersgränsen för förhöjt grundavdrag höjs från 66 till 67 år 2023. Det är årskullen född 1957 som år 2023 påverkas av denna höjda inkomstskatt. Intäkterna för socialavgifterna är 2,5 miljarder kronor under år 2023 till följd av höjningen av åldersgränsen för de födda 1957.

I och med en lagändring så sänks maximal public service-avgift år 2023 med 89 kronor per år. Prisbasbeloppet ökar kraftigt vilket höjer gränsen för statlig skatt relativt kraftigt.

Personer under 67 år som har pension liksom personer som uppbär andra socialförsäkringsförmåner, fränsett sjuk- och aktivitetsersättning, har ett högre skatteavdrag. Något motiv till den högre skatten för dessa grupper finns inte angivet i propositionerna för skatteförslagen.

Konsekvensen av skatteförändringarna har inneburit ett avsteg från den ursprungliga tanken om samma inkomstskatt oavsett om inkomsten utgörs av lön eller pension.

⁷ Ålder för förhöjt grundavdrag avser den ålder som individen fyller under året

För pensionärer som beskattas genom särskild inkomstskatt för utomlands bosatta (SINK) gäller andra regler som inte är åldersrelaterade.

3. Faktorer som påverkar pensionsuttaget

För att den enskilde ska kunna göra ett medvetet val av uttagstidpunkten, krävs kunskap om vilka effekter som fortsatt arbete och ett senare pensionsuttag innebär för den enskildes ekonomi.

3.1. Senare uttag ger högre allmän pension

Ett senare uttag av allmän pension ger högre pension i de flesta fall. Fortsatt arbete innebär också nya pensionsrätter och bidrar därmed till en högre allmän pension. Det gäller både om personen arbetar istället för att gå i pension eller om personen fortsätter att arbeta vid sidan om sin pension. På alla arbetsinkomster upp till en viss nivå⁸ tjänas ny pensionsrätt in till allmän pension med 18,5 procent⁹. Detta oavsett om man redan har påbörjat sitt uttag av den allmänna pensionen eller inte. Fortsatt lönearbete ger livsvarigt cirka 110 kronor mer i pension per år för varje 10 000 kronor i årslön. Detta gäller för inkomst av arbete upp till intjänandetaket som är 557 250 kronor år 2023.

När det gäller tjänstepensionen leder arbete efter 66 års ålder¹⁰ i de flesta fall inte till ytterligare intjänande av pensionsrätter, men senare uttag av tjänstepension ger ändå en högre pension eftersom pengarna då ska fördelas på färre månader eller år.

Olika tjänstepensionsavtal fungerar dock olika och den som vill veta effekterna av ett senare uttag för tjänstepensionen kan dels göra en prognos på min Pensions webbplats <www.minpension.se> och/eller fråga sitt/sina tjänstepensionsbolag.

⁸ Intjänandetaket och avgiftstaket är satt till 7,5 inkomstbasbelopp eller 8,07 inkomstbasbelopp minus 7 procent i avgift. Det innebär i år, 2023, att den högsta pensionsgrundande inkomsten kan vara 557 250 kronor och avgiftstaket är 599 250 kronor.

⁹ Avdrag görs med 7 procent i allmän pensionsavgift på avgiftsunderlaget så pensionsavgiften blir 17,21 procent av avgiftsunderlaget.

¹⁰ Vid 65 års ålder i vissa avtal.

3.2. Lägre skatt vid fortsatt arbete och vid ett senare pensionsuttag för personer bosatta i Sverige

Skatteverket sammanställer varje år information om vilka förutsättningar som gäller för beräkning av skatteavdrag för det kommande inkomståret för personer bosatta i Sverige. Beräkning av skatteavdrag för inkomståret 2023 påverkas bland annat av nivån för när statlig inkomstskatt börjar tas ut, skattereduktion för arbetsinkomst (jobbskatteavdrag), skattereduktion för förvärvsinkomst och grundavdraget eller det förhöjda grundavdraget. Dessutom påverkas skatteavdraget av årets nivå på prisbasbelopp och inkomstbasbelopp.

Skatteverket upprättar för varje kommunal skattesats tabeller över skatteavdrag för olika inkomstlägen. Skattetabellerna bygger vidare på ett antal förutsättningar som till exempel att inkomsten under inkomståret är oförändrad och att en person enbart har den typ av inkomst som den enskilda tabellen avser.

Som framgår av sammanställningen nedan är tabellerna indelade i sju olika kolumner utifrån ålder på den skattskyldige och utifrån typ av inkomst. Från och med 2022 finns skattereduktion för förvärvsinkomst som berör alla de sex olika kolumnerna.

Från det år en person fyllt 67 år beskattas löntagaren i kolumn 3 medan en yngre löntagare under 66 år skattar i kolumn 1. En pensionär skattar, från och med det år pensionären fyller 67 år, i kolumn 2 medan en yngre pensionär skattar i kolumn 7. Om en persons fastställda inkomst består av både lön och pension kommer därför skatteavdraget att göras enligt två olika kolumner.

Effekterna av skatteavdrag enligt de olika kolumnerna kan följas i Diagram 1: Skatt vid given årsinkomst som finns under rubriken ”Skatt före och efter 67-årsåret”.

Tabell 3: Skatteskolumn beroende på ålder och inkomst

	Berörd skattskyldig	Typ av inkomst	Innebär att hänsyn tas till	Beskattning av inkomsten sker enligt nedanstående skatteskolumn
	Inte fyllt 65 år vid inkomstårets ingång ¹¹	Löner, arvoden	Allmän pensionsavgift	1

¹¹ För 2023 avses person född 1957 eller senare.

		Rätt till jobbskatteavdrag	
Fyllt 66 år vid inkomstårets ingång ¹²	Pensioner	Inte allmän pensionsavgift Inte rätt till jobbskatteavdrag Förhöjt grundavdrag	2
65 år vid inkomstårets ingång	Löner, arvoden	Allmän pensionsavgift Rätt till förhöjt jobbskatteavdrag	3
Född 1938 eller senare och fyllt 66 år vid inkomstårets ingång Född 1937 eller tidigare	Löner, arvoden	Oberoende av om allmän pensionsavgift ska betalas eller inte Rätt till förhöjt jobbskatteavdrag Förhöjt grundavdrag	4
Inte fyllt 66 år vid inkomstårets ingång	Sjukersättning	Allmän pensionsavgift Inte rätt till jobbskatteavdrag Skattereduktion för sjukersättning	5
Född 1938 eller senare	Andra pensionsgrundande ersättningar än löner	Allmän pensionsavgift Inte rätt till jobbskatteavdrag	6
Inte fyllt 66 år vid inkomstårets ingång	Pensioner	Inte allmän pensionsavgift Inte rätt till jobbskatteavdrag	7

¹² För 2023 avses person född 1956 eller tidigare.

3.3. Väsentliga skattebegrepp

Kortfattat beskrivs nedan de skatterättsliga begrepp som är viktiga för att förstå skillnader i skatt på lön och pension för olika åldersgrupper.

Grundavdrag och förhöjt grundavdrag

Skatteberäkningen utgår från den enskildes inkomst av tjänst (lön, pension m.m.). När denna eventuellt minskats med eventuella avdrag för tjänst, såsom till exempel resor och dubbel bosättning, och allmänna avdrag återstår den fastställda förvärvsinkomsten. För att därefter få fram den beskattningsbara förvärvsinkomsten minskas den fastställda förvärvsinkomsten med ett *grundavdrag*. Grundavdraget baseras på det för året gällande prisbasbeloppet och varierar med förvärvsinkomsten. Grundavdraget får dock aldrig vara högre än den fastställda förvärvsinkomsten för året.

En person som vid inkomstårets ingång fyllt 66 år (dvs. kommer under inkomståret att fylla 67 år eller mer) får som tillägg till grundavdraget även ett så kallat *förhöjt grundavdrag*. Avdrag ska för dessa personer göras med summan av grundavdrag och förhöjt grundavdrag. Även det förhöjda grundavdraget baseras på prisbasbeloppet och varierar med förvärvsinkomsten.

Det förhöjda grundavdraget, påverkas inte av om en person även omfattas av jobbskatteavdrag, utan en äldre pensionär som både har pension och arbetar tillgodoräknas båda dessa avdrag.

Statlig inkomstskatt

Eventuell *statlig inkomstskatt* beräknas på den beskattningsbara förvärvsinkomsten, dvs. efter avdrag med bl.a. grundavdrag och förhöjt grundavdrag. Statlig inkomstskatt ska betalas med 20 procent på den del av den beskattningsbara förvärvsinkomsten, som överstiger 598 500 (år 2023), detta oberoende av ålder.

Det förhöjda grundavdraget för personer som vid inkomstårets ingång fyllt 66 år innebär dock en lägre beskattningsbar förvärvsinkomst vid en viss given inkomst. Detta innebär i sin tur att en äldre person kan ha en högre inkomst av tjänst (lön, pension) än en yngre person innan det blir aktuellt med statlig inkomstskatt.

Kommunal inkomstskatt

Kommunal inkomstskatt består av kommunalskatt och regionskatt¹³ och beräknas på den beskattningsbara inkomsten i förhållande till kommunal skattesats i respektive hemortskommun. Är individen medlem i svenska kyrkan betalas också kyrkoskatt.

Public serviceavgift

¹³ Tidigare landstingskatt

Public serviceavgift beräknas och betalas för den som har en beskattningsbar förvärvsinkomst dvs. beskattningsbar förvärvsinkomst efter avdrag med bl.a. grundavdrag och förhöjt grundavdrag. Avgiften är en procent av den beskattningsbara förvärvsinkomsten upp till 1,75 inkomstbasbelopp (cirka 130 000 kronor), därefter ett fast belopp om en procent av 1,75 inkomstbasbelopp (cirka 1 300 kronor).

Allmän pensionsavgift

Allmän pensionsavgift betalas med 7 procent på avgiftsunderlaget. Allmän pensionsavgift betalas inte av personer födda 1937 eller tidigare. Den betalas inte heller för pensionsinkomster om pensionären är född 1938 eller senare, och inte heller vid pensionsgrundande inkomster understigande 42,3 procent av prisbasbeloppet.

Övriga avdrag

Övriga avdrag som fastighetsavgift, kyrkoavgift, begravningsavgift m.fl. görs på samma sätt för alla skattskyldiga och beskrivs därför inte här.

Skattereduktion

Innan slutlig skatt kan beräknas görs vissa skattereduktioner bl.a. skattereduktion för allmän pensionsavgift, skattereduktion för arbetsinkomster (jobbskatteavdrag) och skattereduktion för förvärvsinkomst.

Skattereduktion för allmän pensionsavgift görs med den avgift som beräknats för den aktuella personen.

Skattereduktion för arbetsinkomst (jobbskatteavdrag) är beroende av arbetsinkomstens storlek och räknas endast av mot den kommunala inkomstskatten. Skattereduktion för arbetsinkomst är dessutom högre för den som fyllt 65 år vid inkomstårets ingång (förstärkt jobbskatteavdrag). Skattereduktion för förvärvsinkomst är lägre vid låga inkomster och trappas upp med högre inkomster tills den maximala nivån om 1 500 kronor är nådd.

Dessutom finns det en skattereduktion för boende i vissa glest befolkade områden.

3.4. Skatt för personer bosatta utanför Sverige

En pensionär som bor i ett annat land och som får pension från Sverige kan av Skatteverket anses obegränsat skattskyldig. Att en person är obegränsat skattskyldig innebär att beskattning sker enligt de regler som gäller för bosatta i Sverige. När Skatteverket fattar sitt beslut utgår man bland annat ifrån om en person har familj eller fastighet kvar i Sverige och hur lång tid personen bott utanför Sverige. Skatteverket kan ge en mer uttömmande information i detta hänseende.

En pensionär som inte anses ha väsentlig anknytning till Sverige är begränsat skattskyldig och kan därför vara berättigad att betala särskild

inkomstskatt (SINK). Det är en definitiv källskatt på 25 procent (från 2018, tidigare var SINK-skatten 20 procent), vilket innebär att någon självdeklaration inte behöver lämnas in för inkomståret. En person som uppfyller förutsättningarna för SINK har möjlighet att i stället begära att bli beskattad enligt inkomstskattelagen. Närmare information om eventuella fördelar och nackdelar mellan de två alternativen fås av Skatteverket.

Med vissa länder finns specifika skatteavtal som förhindrar dubbelbeskattning. Vilket land som har beskattningsrätten kan variera, men det kan förekomma att pensionen enbart beskattas i bosättningslandet oberoende av vem som betalar ut den. Denna skatt kan vara mer fördelaktig för pensionären än skatteavdrag enligt svenska regler. SINK-skatten blir då beslutad till 0 procent.

I de fall pensionären är begränsat skattskyldig har åldern ingen betydelse för skatteavdraget.

En pensionär som har för avsikt att flytta från Sverige kan vända sig till Skatteverket för att få mer kunskap om hur den svenska skatten på pensionen blir efter utvandring. Motsvarande myndighet i det aktuella landet kan sedan informera om eventuellt skatteavdrag i det landet.

3.5. Socialavgifter per anställd för företag

En arbetsgivare betalar in socialavgifter i form av arbetsgivaravgifter med en viss procentsats av en persons arbetsinkomster. Arbetsgivaravgifterna är i normalfallet 31,42 procent på den anställdes bruttolön. För arbetstagare födda 1938 och senare och som fyllt 66 år vid inkomstårets ingång betalar arbetsgivaren enbart ålderspensionsavgiften på 10,21 procent.

Denna lägre avgift för personer som fyller 67 år under inkomståret kan i sig vara en drivkraft för arbetsgivaren att både behålla eller nyanställa äldre arbetskraft.

3.6. Egenföretagares personliga socialavgifter

En företagare som bedriver enskild näringsverksamhet måste betala egna personliga socialavgifter i form av egenavgifter. Egenavgifterna består bl.a. av ålderspensionsavgift, sjukförsäkringsavgift och föräldraförsäkringsavgift. De uppgår sammanlagt till 28,97 procent av avgiftsunderlaget.

Om egenföretagaren är:

- född 1938–1956
- född 1957 eller senare (fyllt 63 år) och har tagit ut hel allmän ålderspension inklusive premiepension under hela inkomståret

behöver den som driver enskild näringsverksamhet endast betala ålderspensionsavgiften på 10,21 procent.

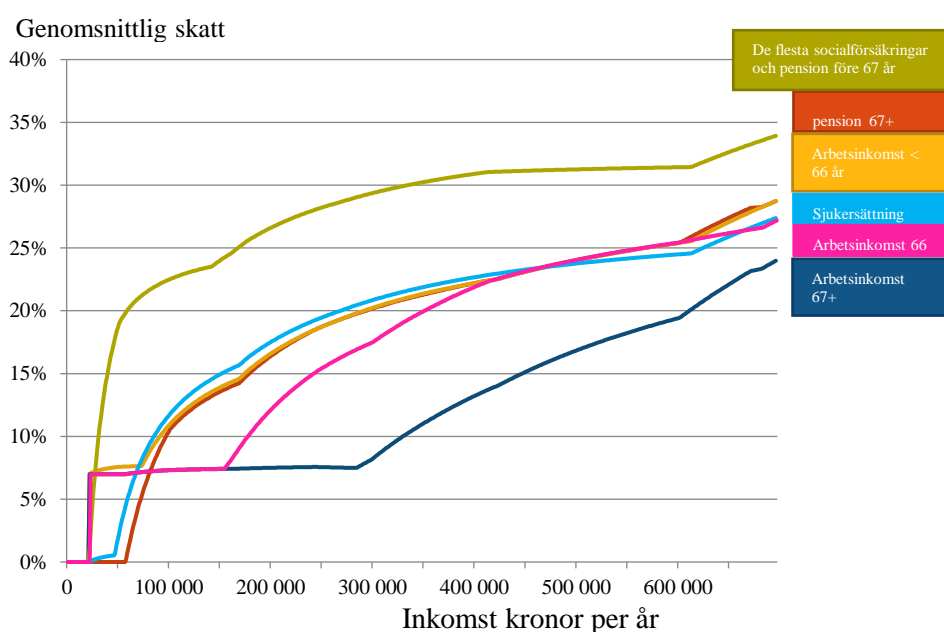
Sammantaget betalar företagaren som driver enskild näringsverksamhet och uppfyller ovanstående villkor således endast 10,21 procent i skatter och avgifter.

4. Skatt före och efter det år personen fyller 67 år

Det framgår av tidigare avsnitt att pensionärer betalar olika mycket skatt beroende på om personen fyller 67 år under inkomståret eller om pensionären är yngre. Skatten är även olika om en person arbetar före och efter denna tidpunkt.

Nedan finns ett diagram som visar genomsnittlig skatt för år 2023 vid olika inkomster och vid olika åldrar.

Diagram 1: Skatt 2023 vid given årsinkomst

Högst skatt betalar den som har socialförsäkringsförmåner eller som har tagit ut pension tidigt, det vill säga personen är 66 år eller yngre under inkomståret (grön markering). Det är också den skatt som gällde historiskt för pensionärer med allmän pension före 2009, då det förhöjda grundavdraget infördes för personer som fyller 67 år under inkomståret, eller är äldre.

De med sjuk- eller aktivitetsersättning betalar lägre skatt (blå markering). En pensionär som är 67 år eller äldre och som har en pension som är lägre än 58 000 kronor per år, betalar ingen skatt (röd markering). En sådan ålderspensionär har ett förhöjt grundavdrag som innebär en lägre skatt än den som gäller för en yngre pensionär. (Se vidare i Bilaga 2 där skatteskillnader för pensionärer visas.)

De med arbetsinkomst som fyller 66 år får något lägre skatt beroende på att de har förhöjt jobbskatteavdrag (rosa linje). De har dock inte förhöjt

grundavdrag som de som fyller 67 år under året. Denna kolumn i skattetabellen har tillkommit 2023 då åldersgränsen för förhöjt grundavdrag höjs men inte åldern för förhöjt jobbskatteavdrag.

Lägst skatt betalar den som har arbetsinkomst och som fyller 67 år under inkomståret eller är äldre (mörkblå markering). Vid arbetsinkomster upp till 305 000 kronor per år betalar individen som mest cirka 8 procent i skatt. Orsaken till den lägre skatten är att den som har arbetsinkomst får ett jobbskatteavdrag. Den som fyller 67 år under inkomståret eller som är äldre har dessutom ett förhöjt jobbskatteavdrag och ett förhöjt grundavdrag.

Upp till en arbetsinkomst om 514 000 kronor per år för en person som under inkomståret fyller 66 år eller som är äldre kan skatten ses som negativ, det vill säga staten betalar skattemedel till den som arbetar. Det bakomliggande resonemanget är att en person som arbetar från och med sitt 66:e levnadsår betalar en genomsnittlig skatt som upp till en inkomst på 514 000 kronor är lägre än 17,21 procent. En sådan person får samtidigt en pensionsrätt på just 17,21 procent. Å andra sidan har man vid ett sådant resonemang inte tagit hänsyn till arbetsgivaravgiften på 10,21 procent, som helt går till ålderspension som också kan ses som en kostnad för den enskilde. Arbetsgivaravgiften betalas visserligen av arbetsgivaren men arbetstagaren ”betalar” samtidigt avgiften med lägre lön. Med det synsättet – att arbetstagaren betalar arbetsgivaravgiften på 10,21 – kan skatten inte ses som negativ. Pensionsrätterna på 17,21 procent får arbetstagaren ut i form av en framtida högre allmän pension. Det ger livsvarigt ca 110 kronor mer i pension per år för varje 10 000 kronor i årslön.

De som har arbetsinkomster betalar allmän pensionsavgift på 7 procent, en avgift som sedan får dras av från skatten. I exemplet har det antagits en kommunal skattesats på 32,27 procent och utan kyrkoskatt. Som framgår av diagrammet får en person som är yngre än 67 år en högre skatt vid ca 613 900¹⁴ kronor vilket beror på att personen då börjar betala statlig inkomstskatt. En äldre person börjar betala statlig inkomstskatt vid en något högre arbetsinkomst, cirka 683 200¹⁵ kronor, vilket har sin grund i det förhöjda grundavdraget för de äldre personerna. Beroende på att prisbasbeloppet höjs kraftigt för år 2023 höjs gränsen för statlig skatt relativt kraftigt. Det innebär en skattesänkning för höginkomsttagare som ligger över gränsvärdet för statlig skatt.

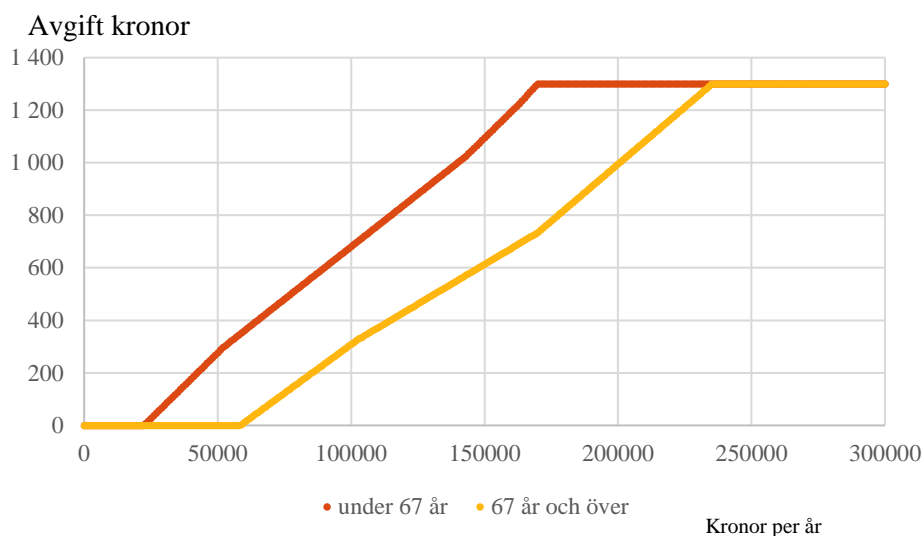
En person som arbetar istället för att ta ut pension kommer, som vi kan se av diagrammet, dock alltid att betala en lägre skatt för motsvarande storlek på inkomst. Detta får vägas mot värdet av den ledighet som helt eller delvist uttag av pension innebär för den blivande pensionären.

¹⁴ Efter avdrag med grundavdrag motsvarar 613 900 den beskattningsbara inkomst på 598 500 som nämns under avsnitt ”statlig inkomstskatt” på sid. 7.

¹⁵ Efter avdrag med grundavdrag och förhöjt grundavdrag motsvarar 683 200 den beskattningsbara inkomst på 598 500 som nämns under avsnitt ”statlig inkomstskatt” på sid. 7.

En person som är 67 år eller äldre och som har en fastställd förvärvsinkomst under cirka 235 000 kronor betalar en lägre public service-avgift än en person som är under 67 år med samma förvärvsinkomst. Det beror på att den som är 67 år eller äldre har ett förhöjt grundavdrag vilket medför att den beskattningsbara förvärvsinkomsten blir lägre, vilket i sin tur leder till att avgiften blir lägre. Skillnaden i avgift jämfört med individen som är under 67 år kan som mest vara cirka 560 kronor per år. Vid en förvärvsinkomst om 235 000 kronor eller mer så betalar den som är 67 år eller äldre samma avgift som den som är under 67 år.

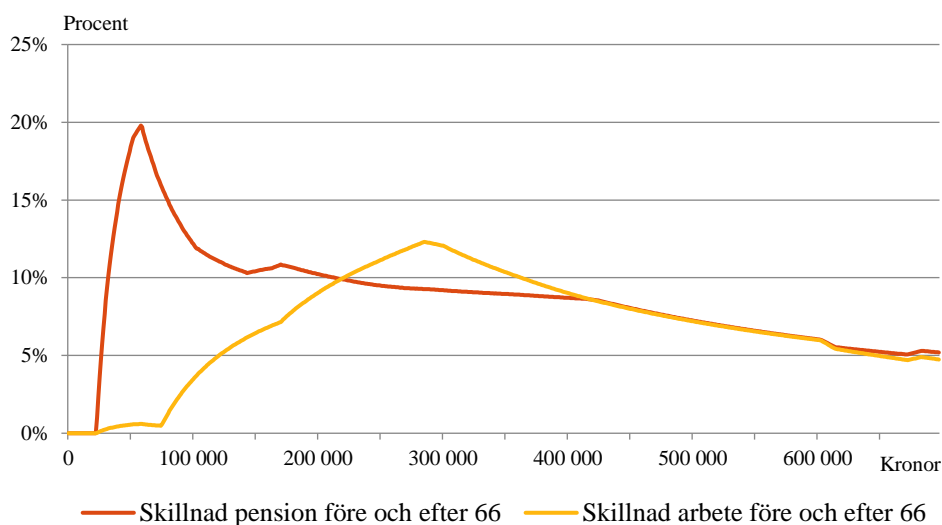
Diagram 2: Public service-avgift fördelat på fastställd förvärvsinkomst för de som är 67 år eller äldre och för de som är under 67 år

Nedanstående diagram visar hur skatten skiljer sig åt för den pensionär som fyller 67 år under inkomståret eller är äldre och den som inte gjort det. Störst är skillnaden i skatt vid en årsinkomst runt cirka 57 000 kronor för den som har pension (20 procentenheter). Den äldre pensionären betalar lägre skatt än den yngre.

Den som arbetar och fyller 67 år under inkomståret eller är äldre betalar också lägre skatt jämfört med den som arbetar och är under 66 år. Störst är skillnaden vid cirka 285 000 kronor i årsinkomst (12 procentenheter).

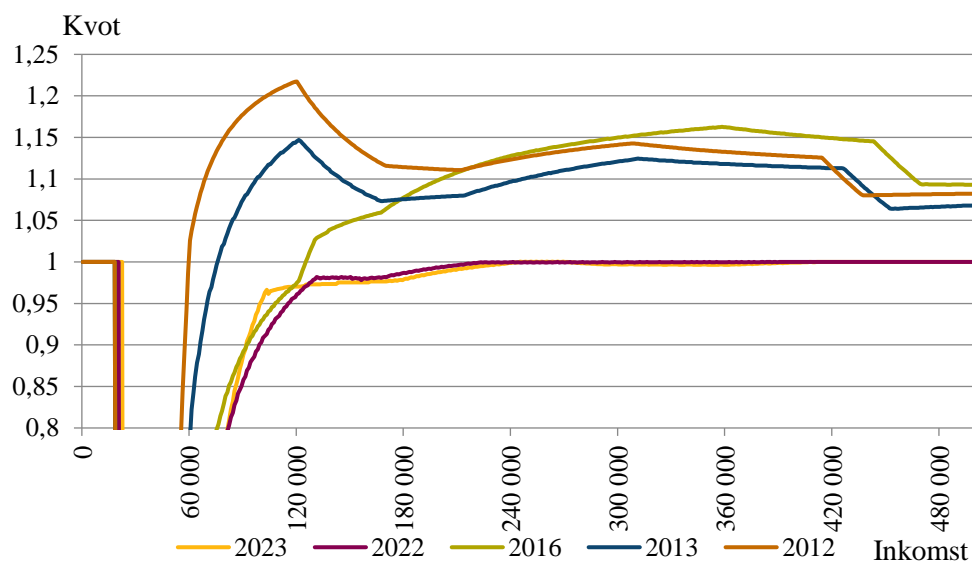
Diagram 3: Skillnader i skatt för olika årsinkomster

En utgångspunkt när pensionssystemet utformades var att skatten skulle vara lika på lön och pension. Därifrån har det gjorts avsteg genom jobbskatteavdraget från år 2007 och framåt samt genom sänkt skatt för pensionärer. Upp till en årsinkomst om 246 000 kronor för år 2023 är det lägre skatt på pension, för en pensionär som är 67 år eller äldre, jämfört med en löntagare med samma inkomst som är under 66 år. Det innebär till exempel att löntagare under 66 år som har relativt låga årsinkomster får betala högre skatt jämfört med pensionärer med samma årsinkomst. För årsinkomster som är högre än 246 000 kronor är det däremot ungefär samma skatt som för löntagare under 66 år som för pensionärer som är 67 år eller äldre. Löntagare som är 66 år har förstärkt jobbskatteavdrag och har något lägre skatt än löntagare under 66 år.

Diagrammet nedan visar kvoten mellan skatt för pensionärer som är 67 år eller äldre och skatt för löntagare som är under 66 år. En kvot över talet ett visar högre skatt för pensionärer och en kvot under ett visar lägre skatt för pensionärer, 67 år eller äldre, jämfört med en löntagare som är under 66 år. Före år 2007 (2003–2006) var kvoten 1,0 för alla inkomster/pensioner. De olika linjerna anger vilket år som avses. För en månadsinkomst som är lägre än 20 500 kronor (246 000 kronor/år) är kvoten under ett. För högre inkomster är kvoten ungefär ett.

Diagram 4: Skillnad i skatt mellan pensionärer (67+) och löntagare under 66 år för olika månadsinkomster

En annan aspekt är att en stor del av arbetsgivaravgifterna kan betraktas som skatt, det vill säga utifrån ett försäkringsperspektiv ger inbetalningen inte någon rättighet som matchar denna avgift. Utifrån detta synsätt har vi, i denna rapport, gjort ett antagande om hur mycket av arbetsgivaravgiften som kan betraktas som skatt. Av arbetsgivaravgiften på 31,42 procent av lönen kan cirka 19,2 procent betraktas som skatt och således cirka 12,2 procent betraktas som en försäkringsavgift, se bilaga 3. Över avgiftstaket kan det mesta av arbetsgivaravgiften betraktas som skatt. Med ett annat synsätt att arbetsgivaravgiften ska täcka utgifterna för försäkringen m.m. blir skatteandelen lägre än 19,2 procent, dock som lägst 12 procent.

Tabell 4. Skatt på en årsinkomst om 324 000 kronor, inklusive det som kan betraktas som skatt via arbetsgivaravgift (19,2 procent) gällande lön

	Skatt på lön, person under 66 år	Skatt på pension, person över 66 år	Kvot skatt, pension och lön
Inkomstskatt	67 389	67 188	1,00
Skatt via arbetsgivaravgift	62 208		
Totalt	129 597	67 188	0,52

Med detta synsätt betalas det högre skatt på lön än på pension. Oavsett inkomst är då alltid skatten högre på lön för personer under 66 år jämfört med pensionärer över 66 år. Givet skatten via arbetsgivaravgiften får löntagarna därför också avstå löneutrymme. Löntagarna skulle kunna få mer i lön om arbetsgivaravgiften sänktes, allt annat lika.

Korta fakta utifrån de ovan redovisade diagrammen:

- En genomsnittlig pensionär, som fyller 67 år under inkomståret eller är äldre, får cirka 10 procentenheter lägre skatt på sin pension än en yngre pensionär.
- En genomsnittlig arbetstagare, som fyller 66 år under inkomståret eller är äldre, får cirka 10 procentenheter lägre skatt på arbete än en yngre arbetstagare.
- På arbetsinkomster betalar den som fyller 67 år under inkomståret eller är äldre endast 8 procent i skatt på inkomster upp till 305 000 kr. Observera att detta gäller om arbetstagaren endast har arbetsinkomster och inte tar ut pension.
- Upp till en årsinkomst om 246 000 kronor är det lägre skatt för pensionärer som är 67 år eller äldre jämfört med löntagare som är under 66 år. Över denna gräns är det ungefär samma skatt för pensionärer som för löntagare.

5. Tjänstepensionens påverkan på skatten

Tjänstepension livsvarigt respektive på 5 år

En person som tar ut hela sin tjänstepension under fem år istället för livsvarigt får ut ett högre belopp de fem första åren och inget därefter. Nedanstående tabell visar olika typfall för en person som har tjänstepension för privatanställda tjänstemän, ITP, samt allmän pension och i vilken mån det totalt utbetalda tjänstepensionsbeloppet påverkas av valet av utbetalningstid (nuvärdesberäknat med diskonteringsränta 0,4 procent reall). De allra flesta tjänar på att ta ut sin tjänstepension livsvarigt.

Tabell 5: Typfall med tjänstepension

Typfall	Allmän pension	<i>Tjänstepension livsvarigt</i>	Summa tjänstepension (nuvärde) kvinnor	Summa tjänstepension (nuvärde) män
Genomsnittlig inkomstagare	11 990	3 795	919 183	877 138
Före detta höginkomstagare	16 720	10 155	2 459 681	2 347 170
	Allmän pension	<i>Tjänstepension 5 år</i>		
Genomsnittlig inkomstagare	11 990	13 157	783 161	783 161
Före detta höginkomstagare	16 720	35 305	2 101 458	2 101 458

Av tabellen framgår att en person som tar ut sin tjänstepension under fem år får sammanlagt lägre tjänstepension jämfört med den som tar ut den livsvarigt, 15 procent lägre för kvinnor och 11 procent lägre för män. Jämförelsen är gjord utifrån genomsnittlig livslängd vilket då gör att skillnaden mellan könen beror på att kvinnor i genomsnitt lever längre.

Eftersom det ackumulerade beloppet är lägre när tjänstepensionen tas ut på fem år blir skatten också lägre, men bara med några procents skillnad. En höginkomstagare får dock betala högre skatt, totalt sett, om tjänstepensionen tas ut på fem år istället för livsvarigt eftersom höginkomsttagaren då måste betala statlig inkomstskatt. En sådan person får betala något högre sammanlagd skatt trots att personen får ett totalt lägre tjänstepensionsbelopp.

Bilaga 1: Vanliga frågor

Stämmer det att skatten på pensionen blir lägre om jag väntar med att ta ut min pension till det år jag fyller 67 år?

Svar: Ja skatteavdraget blir lägre på pension från januari det år du fyller 67 år.

Exempel:

Två personer har båda en pension på 216 000 kronor per år vid uttagstillfället. En av dem är 63 år vid uttagstillfället medan den andra är 67 år vid uttagstillfället. Skillnaden i nettopension mellan de två pensionärerna blir då cirka 1 790 kronor per månad.

Orsaken är det förhöjda grundavdraget för den äldre pensionären.

Stämmer det att jag får betala lägre skatt om jag fortsätter jobba efter 65 års ålder?

Svar: Ja, skatteavdraget blir lägre, men först från och med januari det år du fyller 66 år. Om du fortsätter arbeta och väntar med att ta ut pension tjänar du även in nya pensionsrätter vilket ger en högre framtida allmän pension (undantag om du har garantipension). Från det år du fyller 67 år är grundavdraget förhöjt vilket medför ännu lägre skatt.

Exempel:

Två personer har båda en arbetsinkomst på 216 000 kronor per år. Den ena är 63 år och den andra är 67 år. Skillnaden i nettoinkomst mellan den yngre och den äldre inkomsttagaren blir då cirka 1 770 kronor per månad.

Orsaken är dels det förstärkta jobbskatteavdraget och dels det förhöjda grundavdraget för den äldre inkomsttagaren.

Stämmer det att om jag tar ut pension vid 63 års ålder och ändå fortsätter att arbeta, får jag jobbskatteavdrag på både lön och pension?

Svar: Nej, du får bara jobbskatteavdrag på din lön, inte på pensionen.

Hur ser jag till att jag inte betalar för lite skatt det år jag tar ut pension?

Svar: För att du ska få rätt skatt det år du börjar ta ut din pension, är det viktigt att begära särskild beräkning (jämkning) hos Skatteverket. Skatteuttaget från den månad du tar ut pensionen kan annars bli alldeles för lågt i förhållande till din totala årsinkomst.

Din tidigare arbetsgivare drog nämligen skatt, som om du skulle haft din lön under hela året medan Pensionsmyndigheten kommer att dra skatt som om du haft din pension under hela året, om du inte begärt särskild beräkning.

Även under din tid som pensionär kan det vara viktigt att begära särskild beräkning, speciellt om du har inkomster från flera håll, t.ex. tjänstepension.

Stämmer det att min arbetsgivare får betala lägre avgifter nu när jag är över 66 år?

Svar: Ja det är riktigt.

Vid arbete från och med januari det år du fyller 67 år, betalar din arbetsgivare enbart ålderspensionsavgiften på 10,21 procent på din bruttolön. För yngre arbetstagare är arbetsgivaravgiften 31,42 procent.

Bilaga 2: Skatteskillnader vid pension

Tabell för hur stor skatteskillnaden är för dem som har pension för år 2023.
Antagen kommunal skattesats är 32,27 procent.

Årsinkomst	Skatt pensionär över 66	Skatt pensionär 63–66	Skillnad per år	Skillnad per månad
50000	0	9216	9216	768
60000	399	12010	11611	968
70000	2861	14641	11780	982
80000	5323	17243	11920	993
90000	7818	19845	12026	1002
100000	10280	22446	12166	1014
110000	12376	25048	12671	1056
120000	14349	27649	13301	1108
130000	16332	30251	13919	1160
140000	18284	32853	14569	1214
150000	20267	35909	15642	1304
160000	22218	39161	16943	1412
170000	24202	42639	18437	1536
180000	27031	46106	19075	1590
190000	29861	49574	19713	1643
200000	32657	53041	20383	1699
210000	35487	56508	21021	1752
220000	38316	59975	21659	1805
230000	41113	63442	22330	1861
240000	43900	66910	23010	1917
250000	46642	70377	23735	1978
260000	49385	73844	24460	2038
270000	52095	77313	25218	2101
280000	54838	80862	26025	2169
290000	57580	84412	26832	2236
300000	60354	87962	27608	2301

310000	63159	91512	28353	2363
320000	65964	95061	29097	2425
330000	68769	98611	29842	2487
340000	71575	102161	30586	2549
350000	74348	105710	31362	2613
360000	77154	109260	32106	2676
370000	80023	112810	32786	2732
380000	82896	116359	33464	2789
390000	85768	119909	34142	2845
400000	88607	123459	34852	2904

Bilaga 3: Socialavgifternas skatteinnehåll

I socialavgiftslagen (2000:980) anges reglerna för socialavgifterna och procentsatserna för dessa. Det finns också en allmän löneavgift. Den fungerar som en socialavgift och brukar ofta tas med i tabeller om socialavgifter. Reglerna för den allmänna löneavgiften finns i lag (1994:1920) om allmän löneavgift. Det finns inget angivet ändamål för den allmänna löneavgiften. Därför kan den avgiften betraktas som skatt. För övriga socialavgifter finns det angivet i lag (2000:981) om fördelning av socialavgifter vilka förmåner de olika avgifterna ska finansiera. I den meningen kan dessa avgifter betraktas som försäkringsavgifter och inte skatter. Det finns starka skäl för att även dessa avgifter till stor del bör betraktas som skatter. Det finns flera skäl till detta.

1. För de flesta avgifterna finns ingen koppling till de förmåner som avgifterna ska finansiera. Så till vida är det i praktiken ingen skillnad mellan till exempel sjukförsäkringsavgiften och den allmänna löneavgiften. Avgifterna redovisas under inkomstitlar i statsbudgeten. Eventuella skillnader mellan avgiftsinkomster och utgifter för till exempel sjukförsäkringen påverkar ingen fond eller något konto. Endast för ålderspensionsavgiften under det så kallade avgiftstaket finns det en koppling till de förmåner som avgiften ska finansiera. Övriga socialavgifter kan med detta synsätt betraktas som skatter.
2. Avgifternas nivåer anpassas oftast inte till nivåerna på de utgifter som de olika avgifterna ska finansiera. Exempelvis har avgiftsinkomsterna från efterlevandepensionsavgiften varit högre än utgifterna för alla år från och med 2000. Överskotten har inte fonderats utan har använts till annat än vad som varit avsedda. Starka skäl talar därför för att detta inte är förenligt med lagen om fördelning av socialavgifter. Avgiftsnivån för efterlevandepensionsavgiften har justerats vid några tillfällen och därför har det varierat hur stor andel av avgiften som inte har finansierat någon förmån. År 2016 var det till exempel ungefär 36 procent av avgiften som inte finansierade någon förmån. Avgiften sänktes 2017 och 2019. Även flera av de andra avgifterna har varit för höga vissa år men det har också förekommit att avgiftsinkomster har varit lägre än motsvarande utgifter.
3. För att en avgift ska kunna betraktas som en försäkringsavgift bör den ha vissa likheter med en försäkringspremie. Den förvärvsaktiva bör med detta synsätt få en rättighet som motsvarar den avgift som har betalats. Det bör dessutom finnas

ett inslag av försäkringsbar ”risk” så att förmånen kan betraktas som en försäkring och inte som ett bidrag.

I Försäkringskassans rapport Försäkringskassan analyserar 2006:13 (Dutrieux & Sjöholm) *Försäkringsmässighet: skatter och avgifter i socialförsäkringens finansiering* redovisas beräkningar för de olika avgifternas skatteinnehåll enligt två olika principer. En del regler och många avgiftsnivåer har ändrats sedan 2006 då rapporten skrevs. Därför går beräkningarna inte direkt att tillämpa på dagens avgifter.

Tabellen nedan visar en bedömning av hur stor andel av respektive arbetsgivaravgift som kan betraktas som skatt utifrån det tredje synsättet ovan. Bedömningarna är osäkra och kan givetvis diskuteras. Tabellen visar bara arbetsgivaravgifter. För egenföretagare gäller andra avgiftsnivåer för en del av avgifterna.

Bedömningarna i tabellen avser ett genomsnitt. För en höglönad person är skatteandelen högre eftersom avgifter över taken i de olika försäkringarna inte ger några försäkringsrättigheter. Även för låglönade kan skatteinnehållet vara högre eftersom det i praktiken även finns ”golv” i försäkringarna. Avgifter under golvet ger ingen ökad försäkringsrättighet eftersom olika garantiersättningar eller liknande kan betalas ut till den som har en lågt intjänad rättighet. För en medelinkomsttagare kan däremot skatteinnehållet i en avgift vara betydligt lägre än enligt tabellen.

Tabellen visar att av arbetsgivaravgiften på 31,42 procent av lönen kan i genomsnitt 19,2 procent betraktas som skatt och 12,2 procent kan betraktas som en försäkringsavgift.

Antagande om skatt via arbetsgivaravgift (försäkringsperspektiv)

	<i>Avgift</i>	<i>därav skatt</i>	<i>försäkringsavgift</i>
Sjukförsäkringsavgift	3,55	1,77	1,78
Föräldraförsäkringsavgift	2,60	2,47	0,13
Ålderspensionsavgift	10,21	1,10	9,11
Efterlevandepensionsavgift	0,60	0,59	0,01
Arbetsmarknadsavgift	2,64	1,58	1,06
Arbetsskadeavgift	0,20	0,10	0,10
Allmän löneavgift	11,62	11,62	0
<i>Summa</i>	<i>31,42</i>	<i>19,23</i>	<i>12,19</i>

Nedan redovisar vi vilka förmåner som de olika avgifterna ska finansiera och hur vi har resonerat när vi har bedömt hur stor andel av avgiften som kan betraktas som skatt. Utöver de förmåner som vi nämner finansierar många av avgifterna också statliga ålderspensionsavgifter och administrationskostnader. Det kan också påpekas att de så kallade taken

ligger på olika nivåer för de olika försäkringarna vilket påverkar hur stor andel av avgifterna som kan betraktas som en skatt.

Sjukförsäkringsavgiften ska bland annat finansiera sjukpenning, rehabiliteringspenning, särskilt bidrag vid arbetslivsinriktad rehabilitering, närståendepenning, graviditetspenning samt inkomstrelaterad sjukersättning och aktivitetsersättning. Avgiften är lika för alla oavsett risk. Avgifter som betalas för lön över de tak som gäller för försäkringarna ger ingen försäkringsrättighet. För sjuk- och aktivitetsersättningen finns också ett ganska högt ”golv”. Den som har en låg sjukersättning eller aktivitetsersättning får garantiersättning som utfyllnad. För avgifter mellan tak och golv finns dock en viss korrelation mellan avgiftens nivå och nivån för till exempel sjukpenning och sjukersättning. Vi bedömer att ungefär 50 procent av sjukförsäkringsavgiften kan betraktas som skatt.

Föräldraförsäkringsavgiften finansierar föräldrapenning och tillfällig föräldrapenning. Föräldrapenning kan betraktas som ett bidrag snarare än en försäkring. De flesta planerar att bli föräldrar, det finns knappast någon försäkringsbar risk. Tillfällig föräldrapenning består bland annat av delförmånerna vård av barn och så kallade pappadagar. Bara för den förstnämnda delförmånen finns det en försäkringsbar risk. Alla förvärvsaktiva som det betalas avgift för har dock inte barn eller har inte barn i rätt ålder och får därför ingen motsvarande försäkringsrättighet. Därtill kommer en takeffekt. Vi bedömer att ungefär 95 procent av föräldraförsäkringsavgiften kan betraktas som skatt.

Ålderspensionsavgiften finansierar inkomstpension, tilläggspension och premiepension. Den del av ålderspensionsavgiften som baseras på löner under det så kallade avgiftstaket kan i sin helhet betraktas som en försäkringsavgift eftersom den på ett tydligt sätt finansierar inkomstgrundad ålderspension. I detta fall bortser vi således från det golv som främst utgörs av garantipension och bostadstillägg. Om man tar hänsyn till detta skulle även en del av ålderspensionsavgiften under avgiftstaket kunna betraktas som en skatt eftersom den i praktiken inte ger någon ökad försäkringsrättighet. Den del som ligger över avgiftstaket kan i sin helhet betraktas som skatt. För närvarande kan drygt 10 procent av avgiften betraktas som skatt.

Efterlevandepensionsavgiften finansierar förmånerna änkepension, omställningspension och barnpension. Änkepension svarar för ungefär 90 procent av utgifterna. Änkepension kan betalas ut till änkor om de var gifta med den nu avlidne vid utgången av år 1989 eller om de redan var änkor vid denna tidpunkt och inte gift om sig. De som nu är förvärvsaktiva får ingen försäkringsrättighet för den del av avgiften som finansierar änkepension. Bara en del av de förvärvsaktiva har barn som kan få barnpension eller en anhörig som kan få omställningspension om den förvärvsaktiva avlider. För övriga är även resten av efterlevandepensionsavgiften en skatt. Dessutom finns det ett golv för dessa inkomstgrundade ersättningar. Den som har låg omställningspension eller barnpension kan få garantiersättning respektive efterlevandestöd som utfyllnad. Vi bedömer att närmare 99 procent av efterlevandepensionsavgiften kan betraktas som skatt.

Arbetsmarknadsavgiften finansierar bland annat arbetslöshetsförsäkring, aktivitetsstöd och lönegaranti. Avgiften är lika för alla oavsett risk. Taket inom arbetslöshetsförsäkringen är mycket lågt jämfört med övriga socialförsäkringar. Därför bedömer vi att 60 procent av arbetsmarknadsavgiften kan betraktas som skatt.

Arbetsskadeavgiften finansierar främst invalidlivräntor, efterlevandelivräntor och vissa vårdersättningar enligt arbetsskadeförsäkringen med föregångare. Avgiften är lika för alla oavsett risk. Det finns också en takeffekt. Vi bedömer att ungefär hälften av avgiften kan betraktas som skatt.

Allmän löneavgift kan som nämnts tidigare i sin helhet betraktas som en skatt eftersom den inte finansierar någon specifik förmån.

www.pensionsmyndigheten.se

